

Economic and Social Council

Distr.
LIMITED

E/CONF.79/INF/62
24 August 1987

ENGLISH ONLY

FIFTH UNITED NATIONS CONFERENCE ON THE
STANDARDIZATION OF GEOGRAPHICAL NAMES
Montreal, 18-31 August 1987
Item 5(e) of the agenda

NATIONAL STANDARDIZATION

TOPONYMIC GUIDELINES FOR MAP AND OTHER EDITORS

Toponymic guideline for the use of Geographical Names
from the Territory of the Czechoslovak Socialist Republic

Paper submitted by the Czechoslovak Socialist Republic

BRATISLAVA - PRAHA 1987

Slovenský úrad geodézie a kartografie
Словацкое управление геодезии и картографии
Slovak Office of Geodesy and Cartography

**TOPONYMICKÝ NÁVOD NA POUŽÍVANIE GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV
Z ÚZEMIA ČESKOSLOVENSKEJ SOCIALISTICKEJ REPUBLIKY**

**Топонимическое руководство по использованию географических названий
для территории Чехословацкой Социалистической Республики**

**Toponymic Guideline for the Use of Geographical Names
from the Territory of the Czechoslovak Socialist Republic**

Bratislava-Praha 1987

Návod je spracovaný v súlade s rezolúciou č. 5 IV. konferencie OSN o štandardizácii geografického názvoslovía /Ženeva 1982/. Určený je vydavateľom kartografických diel a ďalším vydavateľom publikácií používajúcich geografické názvoslovie

Spracovali: PhDr. Milan Mejtán, CSc. - Jazykovedný ústav
L. Štúra SAV a Sekretariát Názvoslovnej komisie pri Českom úrade geodetickom a kartografickom

Prerokované na 24. zasedaní Názvoslovnej komisie pri SÚGK
a 45. zasedaní Názvoslovnej komisie pri ČÚGK

Schválili: Námetník predsedu Slovenského úradu geodézie
a kartografie Ing. Imrich Horněnský, CSc. č. 3-1910/1987
zo dňa 20. 7. 1987 a námetník predsedu Českého úradu geodetického a kartografického Ing. Miloslav Müller, č.
1987-21

Vydali: Slovenský úrad geodézie a kartografie a Český
úrad geodetický a kartografický v Slovenskej kartografii,
n. p., Bratislava

O b s a h

str.

I. Česká socialistická republika	8
II. Slovenská socialistická republika .	12
Ruská verzie	16
Anglická verzia	26
Príloha č. 1	36
Príloha č. 2	38

Československá socialistická republika je socialistický štát.¹ Československá socialistická republika je federatívny štát dvoch rovnoprávných bratských národov, Čechov a Slovákov. Československú socialistickú republiku tvorí Česká socialistická a Slovenská socialistická republika.²

Na území Československej socialistickej republiky sa používajú ako úradné dve rovnoprávne slovenské jazyky. V Českej socialistickej republike český jazyk, v Slovenskej socialistickej republike slovenský jazyk.

1/ Ústava Československej socialistickej republiky, 1960

2/ Ústavný zákon z 27. 10. 1968 o čs. federácii, Zb. zákonov ČSSR, čiastka 41

I. Česká socialistická republika /ČSR/

1. Česká socialistická republika je součástí Československé socialistické republiky. Úředním /oficiálním/ jazykem na území ČSR je čeština, patřící do západní skupiny slovenských jazyků.

Jazykem kartografických děl je čeština ve své spisovné /standardní/ podobě, jediným písmem je latinka.

2. Abeceda a výslovnost hlásek spisovné češtiny

Čeština má 36 hlásek - fonémů /včetně diftongu ou/, označovaných 42 písmeny - grafémy /včetně digrafu ch/. Do toho jsou zahrnuta písmena q, w, x, která se nevyskytují v slovech českého původu.

Připojená tabulka uvádí v abecedním pořadí základní výslovnost hlásek spisovné češtiny. V tabulce /viz příloha 4/ jsou obsaženy: - abecední soupis českých grafémů /1/

- zápis znění jim odpovídajících fonémů, a to v mezinárodní transkripci /systém API-2/, v transkripční uzemci anglické /3/ a v transliteraci do azbuky /4/.

3. Základní pravidla české grafiky a výslovnost hlásek

V české grafice se uplatňuje spojení fonemického a etymologicko-morfemického principu psaní hlásek. V zásadě se každá hláska - foném označuje jedním /a většinou i vždy stejným/ zvláštním písmenem-grafémem; z nich 14 je utvořeno přidáním diakritického znaménka nad /popř. v tisku v d, t za/ základní písmeno z latinské abecedy. /Jen formální a vlastně nediakritická je tečka nad i, j/.

Znaménko /·/čárka/ označuje délku samohlásky - vokálníkou kvantitu, dlouhé á, é, í /ý/, ó, ú; v stejné platnosti se píše -ne vždy- kroužek nad ä uprostřed a na konci slova.

Znaménko /-/ háček/ má trojí rozdílnou funkci: a/ nad konsonantovým grafémem z, s, c, r označuje hlásku foneticky blízkou příslušnému základu, tzv. tupé sykavky ž, š, č a též specificky český foném ř s obdobnou sykavkovou charakteristikou; b/ nad d, t, n vyznačuje měkké palatální ě,

ť, ň; c/ nad literou e vyznačuje modifikaci předchozího konsonentu, a to jednak spojení ě, ť, ň + e: - dě, tě, ně se tedy čte /de, te, ne/, jednak spojení labiál p, p, v, f, m + j + e: bě, pě, vě, fě, mě se tedy čte /bje/, /pje/, /vje/, /fje/, /mje/ - vedle /mje/ bývá spíš výslovnost /mňe/.

K označení spojení ě, ě, ň + i se užívá digrafu di, ti, ni /bez diakritik/, spojení d, t, n + i se značí digrafem dy, ty, ny. Grafémy i, í a y, ý označují v dnešní standardní výslovnosti jediný krátký nebo dlouhý foném - neutrální zvuk /i/, /i:/. Jejich distribuce se řídí zvláštními pravidly /rov. již uvedené di /di/ - dy /di/ a odpovídá v podstatě etymologickému skladu slov a tvarů s těmito hláskami, dochovanými v jiných severoslovanských jazycích i s rozlišenou výslovností /i/ - /y/.

V domácích slovech má čeština jediný diftong /ou/, obdobně jako v internacionálních slovech diftongy eu, ou /jinak jsou v češtině spojení e-u, e-u, i-u dvojslabičná/. V češtině jsou též slabičné /slabikotvorné/ hlásky /l/ a /r/, v pozici mezi dvěma souhláskami nebo po souhlásce na konci slova, kdy tvoří jádro slabiky: /Pl-zeň/, /Br-no/, /Ha-mr/, jsou tedy slova dvojslabičná.

Grafémy párových hlásek b, v, d, ě, z, ž, g, h se čtou na konci slov a na konci slabik před párovými neznělými souhláskami nezněle, tedy např. Čáslav - /Ča:slaf/, Doubavka /Doubrafka/, Brod /Brot/, Chřibská /Xr/ipska:/. Opačná asimilace - neznělých k následujícím znělým - je řídká.

V přejatých slovech, zvl. v osobních jménech německého původu, se dostávají do české toponymie i výrazy s bifonematickými grafémy q a x a též s w, vyslovovaným stejně jako y. V takových jménech mohou být i další diakritická znaménka, zvláště /-/ dvě tečky/ nad vokálovými grafémy - ä, ö se pak vyslovuje /e/, ü -/i/.

4. Pravidla psaní českých geografických jmen

stanoví Metodický návod pro standardizaci geografického názvosloví, který vydá ČÚGK a Pravidla českého pravopisu /Praha 1983/. Kodifikační platnost má též onymická příloha Země-

pisná jména v Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost /Praha 1978/.

Úředně stanovené podoby místních jmen v ČSR jsou všeobecně závazné, podoby pomístních jmen a ostatních geografických jmen z území mimo ČSSR jsou závazné pro oblast tvorby a vydávání kartografických děl v ČSR a doporučené k užívání pro ostatní uživatele geografického názvosloví v ČSR.

5. Psaní víceslovných geografických jmen

Ve víceslovných jménech obcí a jejich částí se píše velkým počátečním písmenem všechna slova kromě předložek, např. České Budějovice, Nové Město na Moravě. Výjimku představují ojedinělá jména, jejichž součástí je apelativní určení, např. Hněvkovice na levém břehu Vltavy, nebo jména obsahující v určení složené jméno pomístní, např. Kostelec nad Černými lesy.

Ve víceslovných jménech nesídelních geografických objektů a ve jménech administrativně /správně/ nesamostatných sídel, zvláště samot, se velké písmeno píše obvykle jen v prvním slově jména, např. Černý vrch, Tiché údolí, Račí potok, Horní mlýn, Polický dvůr. Ve jménech takových sídelních objektů přežívá psaní stanovené pro ně dříve jako pro administrativní správní jednotky - např. Horní mlýn se jakožto samota psal Horní Mlýn.

Je-li součástí takového víceslovného pojmenování jméno vlastní, píše se velkým písmenem, např. Hrubý Jeseník, Teplá Vltava, Velké Dářko. Jsou-li taková jména uvedena předložkou, píše se tato předložka rovněž velkým písmenem, např. Nad Novou ulicí.

Víceslovná geografická jména se v zásadě píše bez spojovníku. Pouze u složených jmen, vzniklých ze dvou, popř. více samostatných jmen, je jejich sloučení v nový celek vyznačeno spojovníkem. Obvykle tu jde o sloučené obce, v jejichž jméne se takto zachovávají obě jména obcí dřív samostatných, např. Habrovany-Olšany, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav. Se spojovníkem se píše i adjektiva odvozená od takovýchto složených jmen, tedy habrovansko-olšanský, brandýsko-staroboleslavský. Od víceslovných jmen, především u jmen obcí, se však odvozují adjektiva jednoslovná, např. česko-budějovický od České Budějovice, starohuťský od Stará Huť

nebo od Staré Hutě. Jako všechna samostatná adjektiva z geografických jmen píší se malým počátečním písmenem.

Při uvádění víceslovných geografických jmen nelze žádnou složku vynechat. Víceslovná geografická jména se dají v případě potřeby pouze skrácovat, avšak výhradně tak, aby tím nemohlo dojít k nejednoznačnosti a k možnosti záměny s jinými jmény.

U jmen obcí a jejich částí je možno krátit jejich rozvíjející přívláskovou část, např. Moravské Budějovice - Mor. Budějovice nebo M. Budějovice, Nové Město na Moravě - N. Město na Mor. Obdobně je možno zkrácovat jména nesídelních a nesamostatných sídelních objektů je-li jejich základním členem vlastní jméno: Teplá Vltava - T. Vltava, Malý Šišák - M. Šišák, Horní Klepačka - H. Klepačka. Skrácovat je možno v takových případech i původní apelatium /druhové označení objektu/, např. Smilkovský potok - Smilkovský p., Červená hora - Červená h.

6. Jazykový ráz českých geografických jmen

Naprostá většina českých geografických jmen je domácího /západoslovanského/ původu. V geografických jménech na území ČSR jsou též ojedinělé prvky předšlovanské, hojněji pak mladší jména neslovenská, zvláště německá a též i prvky jiných západoslovanských jazyků, zejména slovenštiny a polštiny /hlavně v areálu Karpat/. V starších kartografických dílech se mohou neslovenské prvky a prvky přesehů ze slovenského sousedství projevit výrazněji, obvykle zároveň s větším počtem domácích regionalismů.

7. Spisovná čeština a nářečí českého jazyka

Spisovná čeština je geneticky vázána na středočeský nářečový základ, od něhož se však dosti odchýlila. Nářečně je české jazykové území rozděleno do čtyř oblastí - /vlastní/ české, středomoravské /dř. henácké/, východomoravské /dř. moravkoslovenské/ a slezskomoravské /dř. lašské/. Ve vlastní české oblasti se nářeční prvky uplatňují zejména jako individuální zvláštnosti v délce či krátkosti samohlásek a v archaismech pádových tvarů. V ostatních nářečních oblastech, situovaných v obou moravských krajích, pronikalo

drív do standardizovaných jmen i víc zvláštností tvaroslovných i slovtvorných. S přibývajícím intenzitou od centra země, hlavně směrem k východu, roste i počet krajových zvláštností v geografickém lexiku; po této stránce je nejvýraznější karpatská krajina na východní Moravě. V současných kartografických dílech se užívají zásadně standardizované spisovné podoby geografických jmen.

II. Slovenská socialistická republika /SSR/

1. Slovenská socialistická republika je súčasťou Československej socialistickej republiky. Úradným /oficiálnym/ jazykom na území SSR je slovenčina, slovanský jazyk západoslovenského typu. Jazyky menšín /maďarčina, ukrajinčina/ majú v spoločenskej komunikácii iba regionálny, lokálny význam.

Jazykom kartografických diel je slovenčina vo svojej spisovnej /štandardnej/ podobe. Jediným písmom je latinka.

2. Abeceda a výslovnosť hlások v spisovnej slovenčine

Slovenčina má 37 hlások /vrátane 4 dvojhlások ia, ie, iu, ô/ označovaných 43 písmenami /vrátane 6 digrafém ia, iu, iu, dz, dž, ch/.

Príložená tabuľka uvádza v abecednom poradí abecedu a základnú výslovnosť jednotlivých hlások spisovnej slovenčiny. V tabuľke sú: - abecedný súpis písmen slovenskej abecedy /1/

- zápis výslovnosti im zodpovedajúcich hlások v medzinárodnej fonetickej transkripcii /2/ a v prepise pomocou anglickej /3/ a ruskej grafiky /4/.

3. Základné pravidlá slovenskej grafiky a výslovnosť hlások

V slovenskom prevopise sa uplatňuje fonematický a etymologicko-morfematický princíp písania hlások. V zásede sa každá hláska označuje jedným písmenom. Spojením dvoch písmen sa označujú dvojhlásky ia, ie, iu a spoluhlásky dz, dž, ch. Tieto hlásky nemožno pri písaní rozdeľovať. Diakritickými znamienkami sa označuje mäkkosťou mäkkosť spoluhlások /ď, ť, ň, ľ, č, dž, š, ž/, dĺžkou dĺžka samohlások /á, é, í/ý, ó, ú/ a slabikotvorných spoluhlások /ř, ř/, vokálnom /ô/.

dvoma bodkami hláska ä. Formálnym /nediskritickým/ znamienkom je bodka nad hláskami i, j.

Písmená i, y označujú jednu samohlásku. Dĺžka samohlások rozlišuje význam slova, a preto ju treba presne dodržiavať. Spisovná slovenčina sa vyhýba dvom dlhým slabikám za sebou. Dlhé slabiky sú slabiky s dlhými samohláskami, s dvojhláskami a s dlhým /slabikotvorným/ r, í. Ak by mali ísť dve dlhé slabiky za sebou, druhá z nich sa obyčajne skrakuje. Toto krátenie sa volá rytmické krátenie.

Mäkkosť spoluhlások d, t, ň, l sa spravidla označuje mäkkeňom /-/. V postavení pred samohláskami e, i, í, dvojhláskami ie, ie, iu sa uvedené spoluhlásky označujú iba písmenami d, t, n, l: de, te, ne, le; di, ti, ni, li; dia, tia, nie, lia; die, tie, nie, lie; diu, tiu, niu, liu.

Výslovnosť ä znie ako široké e; popri širokej výslovnosti sa pripúšťa aj jeho výslovnosť ako e, napr. Brevácovo /ej Bravecovo/.

Znelé párové spoluhlásky - b, d, ť, dz, dž, g, h, z, ž sa na konci slov a na konci slabík pred neznelými spoluhláskami vyslovujú ako neznelé - p, t, t', c, č, k, ch, s, š. Naopak neznelé párové spoluhlásky na konci slabík pred znelými spoluhláskami sa vyslovujú ako znelé.

Výslovnosť spoluhlásky v je trojaká:

a/ ako f - na začiatku slova pred neznelou spoluhláskou, napr. Včelinec /fčelinec/; v predložke, keď nasleduje slovo, ktoré sa začína neznelou spoluhláskou, napr. V krúžku /f krúžku/;

b/ ako obojperné /bilabiálne/ u - na konci slova, ak predchádza samohláska, napr. Vranov /vranou/, Šobov /šobou/; vnútri slova na konci slabiky pred neznelými spoluhláskami, napr. Olešovka /olešouka/;

c/ v ostatných prípadoch sa vyslovuje ako v.

Spoluhlásky l, r, í, r sú v postavení medzi dvoma spoluhláskami v slovenčine slabičné /slabikotvorné/, lebo spĺňajú úlohu samohlásky, napr. Prestavky, Trnie.

V názvoch utvorených zväčša z osobných mien cudzieho pôvodu vyskytujú sa aj cudzie grafémy ö, ü, x, w, napr. Töbörete, Müllerov mlyn, Bexapel, Weissov kanál ako aj iné prvky prevzaté z cudzích pravopisných sústav, napr. Szontag-

hovo pleso /so-/, Szabóova skela /sa-/.

4. Pravidlá písania slovenských geografických názvov

určuje Metodický návod na štandardizáciu geografického názvoslovia, SÚGK 1985, Pravidlá slovenského prevopisu, 11. vyd. SAV 1971. Kodifikačnú platnosť majú aj dodatky Slovenské miestne názvy a obyvateľské mená, Zemepisné názvy v VI. zväzku Slovníka slovenského jazyka /Bratislava 1968/.

5. Písanie viacslovných geografických názvov

Vo viacslovných názvoch administratívne samostatných sídelných geografických objektov /obcí a ich častí/ sa píšu s veľkým začiatočným písmenom všetky plnovýznamové slová, predložky sa píšu s malým začiatočným písmenom, napr. Banská Bystrica, Nové Mesto nad Váhom. Výnimku tvorí názov Lehota pod Čiernym vrchom obsahujúci v určení zložený názov nesídelného objektu.

V ostatných viacslovných názvoch vrátane názvov administratívne nesamostatných malých sídelných objektov /osád, samôt/ sa veľké písmeno píše zvyčajne iba v prvom slove názvu, napr. Gerlechovský štít, Tichá dolina, Dolný mlyn, Západoslovenský kraj. Ak je súčasťou viacslovného názvu iné vlastné meno, píše sa takisto s veľkým začiatočným písmenom, napr. Malá Fatra, Čierny Váh, Vysoké Tatry.

Viacslovné názvy zložené z prídavného mena, ako aj predložkové názvy sa zásadne píšu bez spojovníka. So spojovníkom sa píšu iba názvy zložené z dvoch podstatných mien, ktoré vznikli z dvoch pôvodne samostatných názvov, napr. Nedožery-Brezany, Kráľovce-Krnišov, Šaštín-Stráže. Rovnako so spojovníkom sa píšu aj prídavné mená odvodené z názvu tohto typu, napr. nedožersko-breziensky, kráľovsko-krnišovský, šaštínsko-strážsky.

Prídavné mená odvodené od viacslovných geografických názvov sa píšu spolu, napr. Banská Bystrica - banskobystrický, Dunajská Streda - dunajskostredský, Stará Turá - staroturiansky, Nízke Tatry - nízkotatranský, Malé Karpaty - meľokarpatský.

Pri písaní viacslovných názvov nemožno jednotlivé slová vynechať.

Skracovať možno iba viacslovné geografické názvy, a to tak, aby skrátením nemohlo dôjsť k zámene názvov. Názvy administratívne samostatných sídelných objektov možno skracovať tak, že sa skraca je ich rozvíjajúca /prívlastková/ časť, napr. Nové Mesto nad Váhom - N. Mesto n. Váhom, Spišská Nová Ves - Spiš. N. Ves. Názvy malých nesamostatných sídelných objektov a názvy nesídelných objektov možno skracovať takto: ak je druhým slovom viacslovného názvu vlastné meno, možno ich skracovať podľa rovnakého princípu ako názvy obcí a ich častí, napr. Čierny Váh - Č. Váh, Malá Fatra - M. Fatra; ak je druhým slovom viacslovného názvu pôvodné apelatívum /druhové označenie objektu/, môže sa skracovať napr. Tichá dolina - Tichá dol., Studený potok - Studený p.

6. Jazykový charakter slovenských geografických názvov

Prevažná väčšina slovenských geografických názvov má slovenský, západoslovenský pôvod. V geografickom názvosloví na území SSR možno rozpoznať aj predslovenské a novšie maďarské a nemecké prvky.

V starších kartografických dielach /najmä väčších mierok/ sa v názvoch vyskytujú aj prvky ukrajinčiny /v oblastiach s ukrajinskou menšinou/ a poľštiny /v oblastiach s goralským nárečím poľského pôvodu/, popri väčšom počte domácich prvkov /regionalizmov/.

7. Spisovná slovenčina a slovenské nárečia

Spisovná slovenčina je geneticky viazaná na stredoslovenský nárečový základ; bohaté členené nárečia tvoria tri základné skupiny: západoslovenskú, stredoslovenskú a východoslovenskú. V starších mapách väčších mierok sa vyskytujú názvy v spisovnej aj nárečovej podobe. V mnohých názvoch sa odráža krajová nárečová lexika. V súčasných kartografických dielach sa ako štandardizované používajú zásadne spisovné podoby geografických názvov.

Чехословацкая Социалистическая Республика является социалистическим государством.¹ Она является федеративным государством двух равноправных братских народов, чехов и словаков. Чехословацкую Социалистическую Республику создают Чешская Социалистическая и Словацкая Социалистическая Республики.²

На территории Чехословацкой Социалистической Республики пользуются в качестве официальных двумя равноправными славянскими языками. В Чешской Социалистической Республике чешский язык, в Словацкой Социалистической Республике словацкий язык.

1/ Конституция Чехословацкой Социалистической Республики, 1960

2/ Конституционный закон от 27. X. 1968 г. о чехословацкой федерации, Сб. законов ЧССР, часть 41

1. Чешская Социалистическая Республика /ЧСР/

1. Чешская Социалистическая Республика является составной частью Чехословацкой Социалистической Республики. Официальным языком на территории ЧСР является чешский язык, относящийся к западной группе славянских языков.

Языком картографических произведений является чешский язык в своей литературной /стандартной/ форме, единственным письмом - латинское.

2. Алфавит и произношение звуков литературного чешского языка

Чешский язык имеет 36 звуков- фонем, /включая дифтонг ou/, обозначенных 42 буквами - графемами /включая диграф ch/. Сюда включены "иностранные" буквы q, w, x однако, не буквы с такими диакритическими знаками, как, например, ř, ř̂.

Приложенная таблица показывает в алфавитном порядке основное произношение звуков литературного чешского языка. В таблице /см. приложение 1/ содержатся:

- алфавитный список чешских графем /1/
- запись звучания соответствующих им фонем, а именно: в международной фонетической транскрипции /система API - 2/, в английском транскрипционном узаисе /3/ и в транслитерации в азбуку /4/.

3. Основные правила чешской графики и произношение звуков

В чешской графике применяется сочетание фонематического и этимологическо-морфемного принципа написания звуков. В принципе каждый звук - фонема обозначается одной /и в большинстве случаев и постоянной/ особой буквой - графемой; из них 14 создано путем добавления диакритического знака над /или за/ основной буквой латинского алфавита. /Лишь формальными и собственно недиакритическими являются точки над i, j/.

Знак /штрих/ обозначает долготу гласной - вокальную долготу, долгие á, é, í/ý/, ó, ú; в том же смысле пишется - не всегда - кружок над в середине и на конце слова.

Знак /ч/ имеет три различные функции: а/ над согласной графемой z, s, c, g обозначает звук фонетически близкий соответствующей основе т.н. глухие шипящие звуки ž, š, č а также специфическую чешскую фонему ř с подобной шипящей характеристикой; б/ над d, t, n обозначает смягченные ř̂, ř̂, ř̂

в/ над буквой e обозначает модификацию предыдущей согласной, а именно: сочетания $\check{d}, \check{t}, \check{n}$ + e: - $\check{d}\acute{e}, \check{t}\acute{e}, \check{n}\acute{e}$ таким образом читаются / $\check{d}e, \check{t}e, \check{n}e$ /, однако, сочетания губных согласных b, p, v, f, ш + j + e: $b\check{e}, p\check{e}, v\check{e}, f\check{e}$, $\check{s}\check{e}$ читаются / $bje/, pje/, vje/, fje/, \check{s}je/$ - у/ $\check{s}je/$ бывает скорее произношение / $\check{s}n\check{e}/$.

Для обозначения сочетаний $\check{d}, \check{t}, \check{n}$ + i используется диграф di, ti, ni / без диакритических знаков /, сочетания d, t, n + i обозначаются диграфом du, tu, nu. Графемы i, i \acute{a} y, \acute{y} обозначают в современном стандартном произношении краткую или долгую фонему - нейтральный звук /i/, /i:/. Их распределение руководствуется особыми правилами / ср. уже приведенные di / $\check{d}i/$ - du / $\check{d}i/$ и соответствует, в основном, этимологическому составу слов и форме с этими звуками, сохранившимся в иных северно-славянских языках и с различным произношением /i/ - /y/.

В отечественных словах имеет чешский язык единственный дифтонг /ou/, подобно как в международной фонетике дифтонги eu, au / иначе сочетания e-u, a-u, i-u являются в чешском языке двусложными /. В чешском языке имеются также syllabические / слогаобразующие / звуки /l/ и /r/ на письме особо необозначаемые, которые создают ядро самостоятельного слога: /Pl-zeň/, /Brno / являются, таким образом, двусложными словами.

Графемы парных звуков b, v, d, \check{d} , z, \check{z} , g, h читаются на конце слова и на конце слога перед парными глухими согласными глухо, т.е. $\check{C}\acute{a}slav$ / $\check{C}a:slaf/$, Doubravka / $Doubrafka/$, Brod / $Brot/$, $\check{C}h\check{r}\acute{i}bsk\acute{a}$ / $\check{C}hr\check{s}ipska: /$. Иная ассимиляция - глухих со следующими звонкими - является редкой.

В заимствованных словах, главным образом, в именах немецкого происхождения попадают в чешскую топонимику и выражения с бифонематическими графемами q и x а также с w, произносимым как v. В таких именах могут быть и иные диакритические знаки, особенно /- / / две точки / над вокальными графемами - ä, ö потом произносится /e/, ü - /i/.

4. Правила написания чешских географических названий уста-

называет Методическое руководство по стандартизации географических названий, которые издает ЧУГК, Правила чешского правописания /последнее издание Прага 1983 г./. Кодификационную силу действия имеет также онимическое приложение к Словарю литературного чешского языка /Прага 1978 г./.

Официально установленные местные названия в ЧСР являются обязательными, написания анойконим и остальных географических произведений в ЧСР и рекомендованы для использования остальным пользователям географических названий в ЧСР.

5. Написание географических названий, состоящих из нескольких слов

В названиях населенных пунктов и их частей, состоящих из нескольких слов, с прописной буквы пишутся все слова кроме предлогов, например: *České Budějovice*, *Nové Město na Moravě*. Исключение составляют отдельные названия, составные части которых являются нарицательными, например: *Hněvkovice na levém břehu Vltavy* или названия, содержащие в определении составное местное название, например: *Kostelec nad Černými lesy*. В названиях ненаселенных географических объектов, состоящих из нескольких слов и в названиях административно самостоятельных небольших населенных пунктов, главное, прописная буква пишется обычно только в первом слове названия, например: *Černý vrch*, *Tiché údolí*, *Račí potok*, *Horní mlýn*, *Polický dvůr*. В названиях таких населенных объектов написание остается таким, каким было раньше для административной единицы, например: *Horní mlýn* в качестве выселка писался *Horní Mlýn*.

Если часть такого составного названия является имя собственное, то *Hrubý Jeseník*, *Teplá Vltava*, *Velké Dářko*. Если эти названия вводятся с предлогом, то он пишется также с прописной буквы, напр. *Nad Novou ulicí*.

Географические названия, состоящие из нескольких слов, как правило, пишутся без тире. Обычно речь идет об объединенных населенных пунктах, в названиях которых сохраняются названия ранее самостоятельных населенных пунктов, напр.: *Habrovany-Olšany*, *Brandýs nad Labem-Stará Boleslav*. С тире пишутся и прилагательные, производные от этих названий, т.е. *habrovansko-olšanský*, *brandýsko-staroboleslavský*. От географических названий, состоящих из нескольких слов, прежде все-

го, названий населенных пунктов, производными являются прилагательные, состоящие из одного слова, напр. *česko-budějovický* от *České Budějovice*, *starohuťský* от *Staré Huť* или от *Staré Hutě*. Как все самостоятельные прилагательные, образованные от географических названий, они пишутся со строчной буквы.

При использовании географических названий, состоящих из нескольких слов, нельзя выпустить ни одну из их составляющих. Географические названия, состоящие из нескольких слов, можно в случае необходимости только сокращать, однако, так, чтобы не могла возникнуть неоднозначность и возможность замены иными названиями.

В названиях населенных пунктов и их частей можно сокращать их развешающуюся атрибутивную часть, напр. *Moravské Budejovice* - *Mor. Budějovice* или *M. Budějovice*, *Nové Město na Moravě* - *N. Město na Mor.* Подобным образом можно сокращать названия ненаселенных и несамостоятельных населенных объектов, если их основным членом является имя собственное: *Teplá Vltava* - *T. Vltava*, *Malý Šišák* - *M. Šišák*, *Horní Klerácko* - *H. Klerácka*. В таких названиях можно сокращать и первоначальное имя прилагательное /видовое обозначение объекта/, напр. *Smilkovský potok* - *Smilkovský p.*, *Červená hora* - *Červená h.*

6. Языковой характер чешских географических названий

Преобладающее большинство чешских географических названий имеет отечественное /западно-славянское/ происхождение. В географических названиях на территории ЧСР имеются также отдельные элементы дославянских, а затем более поздних неславянских названий, особенно позаимствованные элементы немецкой антропонимии и, наконец, и элементы западно-славянских языков, главным образом, словацкого и польского /преимущественно в области Карпат/. В более старых картографических произведениях могут неславянские элементы и элементы, заимствованные от славянских соседей, проявляться более ярко, обычно одновременно с большим количеством отечественных регионализмов.

7. Литературный чешский язык и диалекты чешского языка

Литературный чешский язык генетически связан со среднечешской диалектной основой, однако, он от нее достаточно отклоняется. По диалектам чешская языковая территория разделяется на 4 области - собственно чешская, среднеморавская /ранее ганацкая/, восточноморавская /ранее моравско-словацкая/ и силезско-моравская /ранее лашская/. В собственно чешской области элементы диалекта проявляются, главное, как индивидуальные свойства в долготе или краткости гласных и в архаизмах падежных форм. В остальных диалектных областях, находящихся в обеих частях Моравии, ранее проникло в стандартизированные названия и больше особенностей в форме слов словообразования. С интенсивностью, нарастающей от центра территории, главное, по направлению на восток, нарастает и количество краевых особенностей в географической лексике; с этой стороны наиболее характерной является карпатская область в восточной Моравии. В современных картографических произведениях в качестве стандартизированных используется, в основном, литературные формы географических названий.

II. Словацкая Социалистическая Республика /ССР/

1. Словацкая Социалистическая Республика является составной частью Чехословацкой Социалистической Республики. Словацкий язык является официальным языком на территории ССР. Это - славянский язык западнославянского типа. Языки национальных меньшинств /венгерский, украинский/ имеют в общественной коммуникации лишь региональное, местное значение.

Языком катографических произведений является словацкий язык в своей литературной /стандартной/ форме. Единственным письмом является латинское.

2. Алфавит и произношение звуков в литературном словацком языке

Словацкий язык имеет 37 звуков /включая 4 дифтонга ia, ie, iu, ô/, обозначаемых 43 буквами /включая ô диграфем ia, ie, iu, dz, dž, ch/.

Приложенная таблица отображает в алфавитном порядке алфавит и основы произношения отдельных звуков литературного словацкого языка. В таблице находятся:

- алфавитный список букв словацкого языка /1/;
- обозначение произношения соответствующих им звуков международной фонетической транскрипцией /2/ и транслитерацией с помощью английской /3/ и русской графики /4/.

3. Основные правила словацкой графики и произношение звуков

В словацком правописании используется фонематический и этимологический принцип написания звуков. В принципе каждый звук обозначается одной буквой. С помощью сочетания двух букв обозначаются дифтонги ia, ie, iu и согласные dz, dž, ch. Эти звуки нельзя при написании разделять. С помощью диакритических знаков обозначаются: знаком мягкости - мягкость согласных /ě, ě, ě, ě, ě, dž, š, ž /, знаком долготы - долгота гласных /á, é, í/ý, ó, ú/ и слогаобразующих согласных /ě, í/, диакритическим знаком над "o" /ô/ - двойной звук, двумя точками - звук /ë/. Формальным /недиакритическим/ знаком является точка над звуками i, j.

Буквы i, u обозначают одну гласную. Длина меняет смысл слова, и поэтому ее следует точно соблюдать. Литературный словацкий язык избегает двух долгих слогов, следующих один

за другим. Долгие слога - это слога с долгими гласными, с двойными звуками и с долгими /слоγοобразующими/ *ř, í*. Если два долгих слога должны следовать один за другим, то второй из них обычно делается кратким. Это сокращение называется ритмическим сокращением.

Мягкость согласных *ř, ť, ň, Ľ* как правило, обозначается знаком мягкости /~/. В позиции перед гласными *e, i, í*, дигтонгами *ie, ie, iu* указанные согласные обозначаются лишь буквами *d, t, n, l*; *de, te, ne, le; di, ti, ni, li; dia, tie, nia, lia; die, tie, nie, lie; diu, tiu, niu, liu*.

Кроме того, *ä* звучит как открытое *e*; при открытом пронашении допускается и его произношение как "e", напр. *Braväcovo / Bravescovo/*.

Звонкие парные согласные - *b, d, ř, dz, dž, g, h, z, ž* на конце слов и на конце слогов перед глухими согласными произносятся как глухие - *p, t, ť, c, č, k, ch, s, š*. Наоборот, глухие парные согласные на конце слогов перед звонкими согласными произносятся как звонкие.

Произношение согласной *y* тройное:

а/ как *f* - в начале слова перед глухой согласной, например: *Včelínec /fčelínec/*; в предлоге, когда далее следует слово, которое начинается глухой согласной, напр. *V krúžku /f krúžku/*;

б/ как биллабиальное *u* - в конце слова, если перед ним находится гласная, напр. *Vranou /vranoʊ/, Šobou /šoboʊ/*; внутри слова на конце слога перед глухими согласными, напр. *Olešovka /olešovka/*;

в/ в остальных случаях произносится как *y*

Согласные *l, r, í, ř* в позиции между двумя согласными являются в словацком языке слоγοобразующими, т.к. играют роль гласной, напр.: *Prestavka, Trnie*.

В названиях, состоящих, в основном, из имен собственных иностранного происхождения, имеются в наличии и чужеземные звуки *ö, ü, x, w*, напр.: *Töborete, Müllerov slun, Vexapel, Weissov kan*. а такие и иные элементы, заимствованные из иностранных систем правописания, напр. *Szontaghovo plezo /so-/, Szeböova skala /se-/*.

4. Правила написания словацких географических названий

определяет Методическое руководство по стандартизации географических названий, СУГК 1985 г.; Правила словацкого правописания, 11 издание, САН 1971 г. Кодификационную силу действия имеют и дополнения Словацкие местные названия населения, Географические названия в VI-ом томе Словаря словацкого языка, САН 1968 г.

5. Написание географических названий, состоящих из нескольких слов

В названиях административных самостоятельных населенных географических объектов /населенных пунктов и их частей/, состоящих из нескольких слов, пишутся с прописной буквы все полновзначные слова, предлоги пишутся со строчной буквы, напр. Banská Bystrica, Nové Mesto nad Váhom. Исключение составляет название Lehotá pod Čiernym vrchom, содержащее составное название ненаселенного объекта.

В остальных названиях, состоящих из нескольких слов, для административно несамостоятельных небольших населенных объектов /хуторов, выселков/ прописная буква пишется обычно только в первом слове названия, напр. Gerlachovský štít, Tichá dolina, Dolný mlýn, Západoslovenský kraj. Если составной частью названия, состоящего из нескольких слов, является иное имя собственное, то оно пишется также с прописной буквы, напр. Malá Fatra, Čierny Váh, Vysoké Tatry.

Названия, состоящие из нескольких слов, а именно из прилагательного и существительного, а также названия с предлогом всегда пишутся без тире. С тире пишутся названия, состоящие из двух имен существительных, которые возникли из первоначально самостоятельных названий, напр. Nedožery-Brezno, Kráľovce-Krnišov, Šaštín-Stráže. С тире также пишутся и прилагательные, производные от названий этого типа, напр. nedožersko-breziansky, kráľovsko-krnišovský, šaštínsko-strážsky.

Прилагательные, производные от географических названий, состоящих из нескольких слов, пишутся вместе, напр. Banská Bystrica - banskobystrický, Stará Turá - staroturiansky, Dunajská Streda - dunajskostredský, Nízke Tatry - nízkotatranský, Malé Karpaty - malokarpatský.

При написании названий, состоящих из нескольких слов, нельзя выпускать отдельные слова.

Сокращать можно только географические названия, состоящие из нескольких слов, таким образом, чтобы при этом не могла произойти замена названий. Названия административно самостоятельных населенных объектов можно сокращать так, что сокращается их развивающаяся /атрибутивная/ часть, напр. *Nové Mesto nad Váhom* - *N. Mesto n. Váhom*, *Spišské Nová Ves* - *Spiš-N. Ves*. Названия небольших самостоятельных населенных объектов и названия ненаселенных объектов можно сокращать так: если вторым словом названия, состоящего из нескольких слов, является имя собственное, то его можно сокращать по такому же принципу, как названия населенных пунктов и их частей, напр. *Čierny Váh* - *Č. Váh*, *Malá Fatra* - *M. Fatra*; Если вторым словом названия, состоящего из нескольких слов, является первоначальное имя нарицательное /видовое обозначение объекта/, то его можно сокращать, напр. *Tichá dolina* - *Tichá dol.*, *Studený potok* - *Studený p.*

6. Языковой характер словацких географических названий

Преобладающее большинство словацких географических названий имеет словацкое, западнославянское происхождение. В географических названиях на территории ССР можно найти и дославянские и более новые венгерские и немецкие элементы.

В более старых картографических произведениях /главным образом, более крупных масштабов/ в названиях имеются и элементы украинского языка /в областях с украинским национальным меньшинством/ и польского языка /в областях с горальским диалектом польского происхождения/ одновременно с большим количеством словацких элементов /регионализмов/.

7. Литературный словацкий язык и словацкие диалекты

Литературный словацкий язык имеет среднесловацкую диалектную основу. Значительно расчисленные диалекты составляют три основные группы: западнословацкую, среднесловацкую и восточнословацкую. На старых картах крупных масштабов имеются в наличии названия как в литературной, так и в диалектной форме. В современных картографических произведениях в качестве стандартизированных используются, в основном, литературные формы географических названий.

The Czechoslovak Socialist Republic is a socialist state.^{1/} The Czechoslovak Socialist Republic is a federative state of two equal, fraternal nations, the Czechs and the Slovaks. The Czechoslovak Socialist Republic is made up of the Czech Socialist Republic and the Slovak Socialist Republic.^{2/}

There are two equal Slavonic languages spoken on the territory of the CSSR as official: it is the Czech in the Czech Socialist Republic and the Slovak in the Slovak Socialist Republic.

1/ The Constitution of the Czechoslovak Socialist Republic, 1960

2/ Constitutional Act of Oct 27th, 1968, concerning the Czechoslovak Federation

I. The Czech Socialist Republic /CSR/

1. The Czech Socialist Republic is a part of the Czechoslovak Socialist Republic. The official language on the territory of the CSR is the Czech which belongs to the western branch of Slavonic languages.

The language of cartographical works is Standard Czech, the only writing is the Latin alphabet.

2. Alphabet and Pronunciation of Sounds in Standard Czech

The Czech comprises a set of 36 sounds- phonemes /including the diphtong ou/ which are spelled by 42 graphemes /including the digraph ch/. This number includes such "foreign" graphemes as q, w, x, but not graphemes with such diacritic marks as e.g. ä, ê.

The connected summary brings the basic pronunciation of Standard Czech sounds in alphabetical order. The summary /see appendix 1/ comprises:

- the alphabetical list of Czech graphemes /1/
- the phonetic transcription of their corresponding phonemes using the international phonetic transcription /system API-2/, the English transcription /3/ and transliteration into Russian alphabet /4/.

3. Basic Spelling Rules and Pronunciation of Sounds

The Czech spelling makes use of the connection of the phonetic and etymologically-morphematic principle. As a rule, every sound /phoneme/ is spelled by one /and mostly the same/ distinctive grapheme; 14 graphemes are created by adding a diacritic mark over or behind the basic letter of Latin alphabet. /The dot over i, j is only formal and has no diacritical function./

The mark /' indicates the length of a vowel, the vocalic quantity, the long á, é, í /ý/, ó, ú; the circle û in the middle and in the end of a word is of the same validity - but this not always the case.

The mark /ˇ/ has three different functions: a/ above the consonantic phonemes z, s, c, r it indicates a sound phonetically near to the corresponding phoneme, the so-called blunt sibilants ž, š, č and the specifically Czech phoneme ř with a similar sibilant characteristics as well; b/ above d, t, n, it indicates the "soft" palatal ď, ť, ň; c/ above the grapheme e it indicates the modification of the preceding consonant, firstly in connection of ď, ť, ň + e: - dě, tě, ně, secondly in connection of labials b, p, v, f, m + i + e: bě, pě, vě, fě, mě is read /bje/, /pje/, /vje/, /fje/, /mje/; alongside with /mje/ the pronunciation /mně/ is more frequent.

The connections of ď, ť, ň + i are spelled by digraphs di, ti, ni /without any diacritic marks/, the connections d, t, n + i are spelled by the digraphs dy, ty, ny. The graphemes i, í and y, ý indicate the same short or long phoneme in modern standard pronunciation - the neutral sound /i/, /i:/. Their distribution follows special rules /compare the previously mentioned di /ďi/ - dy /di// and basically corresponds the etymological building of words and forms containing these vowels, which can be found in other north-Slavonic languages with a distinctive pronunciation /i/ - /y/.

The Czech has only one domestic diphtong /ou/ and diphtongs eu, au in international expressions / the Czech also has connections e-u, a-u, i-u which are two-syllabic/. The Czech also comprises syllabic sounds /l/ and /r/ - which are not indicated in any special way - they form the nucleus of a separate syllable : words /Pl-zeň/, /Br-no/ are disyllabic.

The graphemes of pair voiced consonants b, v, d, ď, z, ž, g, h are read voiceless in the end of words and in the end of syllables before the pair voiceless consonants, e.g. Čáslav - /Čá:slaf/, Doubravka /Doubrafka/, Brod /Brot/, Chřibská /Xrřipska:/. An opposite assimilation - voiceless consonants to the following voiced ones - is rare.

Biphonemetic graphemes q and x and w as well /this one is pronounced as v/ in loan words, especially in personal names of German origin are also a part of Czech toponymy. In such names also other diacritic marks can occur, especially ˇ/two dots/ above vocalic graphemes - ä, ö are then pronounced /e/ and ü - /i/.

4. Spelling Rules of Czech Geographical Names

will be set by the Methodical Instructions for the Standardization of Geographical Names, issued by the Czech Office of Geodesy and Cartography, and Czech Spelling Rules /last ed. Prague 1983/. The appendix of proper names to the Standard Czech Dictionary for Schools and Public /Prague 1978/ is also of codifying validity.

Officially set forms of local names in the CSR are universally obligatory, forms of non-residential names and geographical names outside the territory of the CSSR are obligatory for the creation and publication of cartographical works in the CSR and are recommended for other users of geographical names in the CSR.

5. Spelling of Complex Geographical Names

In complex names of localities and their parts every word except prepositions is spelled with capital initials, e.g. České Budějovice, Nové Město na Moravě. An exception may be rare names containing an appellative, e.g. Hněvkovice na levém břehu Vltavy, or names containing a complex name of place, e.g. Kostelec nad Černými lesy.

In complex names of non-residential geographical objects and in names of administratively subordinate small units, especially lonely houses, usually only the first word is spelled with capital initial, e.g. Černý vrch, Tiché údolí, Račí potok, Horní mlýn, Politický dvůr. In the names of such residential objects which used to be administratively independent the earlier spelling is used, e.g. Horní mlýn as a lonely house was originally spelled Horní Mlýn.

If a proper name is a part of such a compound name, then e.g. Hrubý Jeseník, Teplá Vltava, Velké Dářko. If such names are introduced by a preposition then this one is spelled with initial capital as well, e.g. Nad Novou ulicí.

Complex geographical names are principally spelled without a hyphen. Only in compound names which originated from two or more independent names is their connecting marked with a hyphen. This is the case of previously independent localities connected into one, where both names are preserved, e.g. Habroveny- Olšany, Brandýs nad Labem- -Stará Boleslav. Also adjectives derived from such compound names are spelled with a hyphen, e.g. habrovansko- -olšanský, brandýsko-steroboleslavský. The derived adjectives from geographical names consisting of more words, especially from the names of localities, consist only of one word, e.g. České Budějovice - českobudějovický, Stará Huť - starohuťský, Staré Hutě - starohuťský. Like all independent adjectives also adjectives derived from geographical names are spelled with initial small letter.

None of the components of a compound geographical name can be omitted. Compound geographical names can be abbreviated if needed, but only in the case of no possible twofold explanation or interchange.

In the names of localities and their parts the adjective can be abbreviated, e.g. Moravské Budějovice-Moř-Budějovice or M. Budějovice. Nové Město na Moravě - N. Město na Mor. In a similar way also names of non-residential and dependent residential objects can be abbreviated if their nucleus is formed by a proper name: Teplá Vltava - - T. Vltava, Malý Šišák - M. Šišák, Horní Klepačka - H. Klepačka. In such cases also the original appellation /denoting the kind of object/ can be abbreviated, e.g. Smilkovský potok - Smilkovský p., Červená hora - Červená h.

6. The Language Nature and Geographical Individualities of Czech Geographical Names

The absolute majority of Czech geographical names is

of Domestic /west-Slavonic/ origin. In geographical names on the territory of the CSSR we can find also pre-Slavonic elements, more frequent are earlier non-Slavonic names, mainly from adapted German proper names of persons, and finally elements of other west-Slavonic languages, especially Slovak and Polish /mainly in the Carpathian region/. In old cartographical works these non-Slavonic elements and expanding elements of neighbouring Slavonic languages may be more distinctive, usually they are accompanied by a greater number of domestic regional names.

7. Standard Czech and the Dialects of the Czech Language

Standard Czech is genetically connected to the middle-Czech dialectal basis, but it has deviated from it to a relatively high degree; its present-day codification reflects the language situation on the whole territory of the CSSR.

From the point of view of dialects the Czech territory is divided into four areas - the proper Czech, the middle-Moravian, the east-Moravian and the Silesian-Moravian.

The dialectal elements in the proper Czech area differ in individual deviations in the length /shortness of vowels and in archaic case forms. Other dialectal areas in both Moravian countries comprise more morphological and word-building peculiarities which have penetrated into standardized names. The farther from the centre of the country especially eastward, the more areal peculiarities can be found in the geographical lexis; as far as this feature is concerned, it is the strongest in the Carpathian area of east Moravia. In current cartographical works only standardized literary forms of geographical names are used.

II. The Slovak Socialist Republic /SSR/

1. The Slovak Socialist Republic is a part of the Czechoslovak Socialist Republic. The official language on the

territory of the SSR is the Slovak language. It is a Slavonic language of the west-Slavonic branch. The languages of the minorities /Hungarian, Ukrainian/ are only of regional, local importance in the social communication. Standard Slovak was codified on the basis of the middle-Slovak dialect.

The language of cartographical works is Standard Slovak. The only writing is the Latin alphabet.

2. Alphabet and Pronunciation of Sounds in Standard Slovak

The Slovak comprises a set of 37 sounds /including 4 diphthongs ia, ie, iu, ô/ which are spelled by 43 graphemes /including 6 digraphs ia, ie, iu, dz, dž, ch/.

The following summary brings the alphabet and the basic pronunciation of respective sounds of Standard Slovak in alphabetical order. The summary includes:

- the alphabetical list of the graphemes of the Slovak alphabet
- the phonetic transcription of respective sounds in international /2/, English /3/ and Russian /4/ signs.

3. Basic Spelling Rules and Pronunciation of Sounds

The Slovak spelling is based on the phonematic and etymological principle. As a rule, every sound is spelled by one grapheme. Diphthongs ia, ie, iu and consonants dz, dž, ch are spelled by joining two graphemes. These sounds cannot be divided in spelling. Diacritic marks serve for marking "soft" consonants /ď, ť, ň, ľ, č, dž, š, ž/, long vowels /á, é, í/ý, ó, ú/ and long syllabic consonants /ř, ĺ/, diphthong /ô/ and vowel /ä/. The dot over i and j has no diacritic function.

The graphemes i, y denote the same vowel. The length of vowels distinguishes the meaning of words, so it must be kept precisely. Standard Slovak avoids two long syllables following after each other. The long syllables con-

t in long vowels, diphthongs or long /syllabic/ ř, ř. If two long syllables would follow after each other, the second one is usually shortened. This is the so-called rhythmical shortening.

The "softness" of the consonants ď, ť, ň, ľ is, as a rule, marked by the diacritic /ˇ/. If these consonants precede the vowels e, i, í, diphthongs ia, ie, iu, these consonants are spelled as d, t, n, l, respectively de, te, ne, le; di, ti, ni, li; dia, tia, nia, lia; die, tie, nie, kie; diu, tiu, niu, liu.

The pronunciation of ä is near to the so-called broad e; besides the broad pronunciation of ä also the pronunciation as e is correct, e.g. Breväcovo /Bravecovo/.

Voiced pair consonants - b, d, ď, dž, dž, g, h, z, ž - are pronounced as voiceless - p, t, ť, c, č, k, ch, s, š - in the end of words and syllables before voiceless consonants. On the other hand the voiceless pair consonants are pronounced as voiced in the end of syllables before voiced consonants.

The pronunciation of the sound y is threefold:

- a/ as f - in the beginning of words if a voiceless consonant follows, e.g. Včelinec /fčelinec/; in the preposition if the following word starts with a voiceless consonant, e.g. V krúžku /f krúžku/;
- b/ as bilabial u - in the end of the word if a vowel precedes, e.g. Vranov /vranou/, Šobov /šobou/; in the middle of the word in the end of a syllable before a voiceless consonant, e.g. Olešovka /olešouka/;
- c/ in other cases it is pronounced as v.

The consonants l, r, ř, ř are in Slovak syllabic if they are placed between two consonants, because they fulfill the task of a vowel, e.g. Prestavky, Trnie.

In names derived mainly from personal names of foreign origin also foreign sounds ö, ü, x, w, can occur, e.g. Töböréte, Müllerov mlyn, Bexepelm, Weissov kanál, alongside with other elements borrowed from foreign spelling systems, e.g. Szontaghevo pleso /so-/, Szabóova skala /sa-/.

4. Spelling Rules for Slovak Geographical Names

are determined by the Methodical Instructions on Geographical Terminology Standardization /Slovak Office of Geography and Cartography, 1985/, Slovak Spelling Rules /11th ed., SAV 1971/. The Supplements to the Slovak Language Dictionary Vol 6, SAV 1968 /Slovak local names of inhabitants and geographical places/ are of codifying validity as well.

5. Spelling of Complex Geographical Names

In names consisting of more words which denote administratively separate residential geographic objects /localities and their parts/ all words of full meaning are spelled with capital initials, the prepositions are spelled with small letter, e.g. Banské Bystrica, Nové Mesto nad Váhom. The name Lehota pod Čiernym vrchom is an exception as it contains a complex name of a non-residential object in its determination.

In other complex names including the names of administratively dependent small residential objects /settlements, lonely houses/ only the first word of the name is spelled with capital initial, e.g. Gerlachovský štít, Tichá dolina, Dolný mlyn, Západoslovenský kraj. If a proper name is a part of a complex name it is spelled with capital initial as well, e.g. Malá Fatra, Čierny Váh, Vysoké Tatry.

Complex names consisting of an adjective and a noun and names including preposition /prepositions/ are, as a rule, spelled without a hyphen. Only names consisting of two nouns which originated from formally independent names, e.g. Nedožery-Brezany, Kráľovce-Krnišov, Šaštín-Stráže are spelled with a hyphen. Equally adjectives derived from the names of this type, e.g. Banská Bystrica - banskobystrický, Stará Ľutá - staroľutiansky, Dunajská Streda - dunajskostredský, Nízke Tatry - nízkotat-

ranský, Malé Karpaty - malokarpatský.

In the spelling of complex names no word can be omitted.

Only complex geographical names can be abbreviated in such a way as to avoid any misunderstanding or interchange of names. Names of administratively independent residential objects can be abbreviated by shortening the adjectives, e.g. Nové Mesto nad Váhom - N. Mesto n. Váhom, Spišská Nová Ves - Spiš. N. Ves. Names of small dependent residential objects and names of non-residential objects can be abbreviated this way: if the second word of a complex name is a proper noun, it can be abbreviated after the same rule as the names of localities and their parts, e.g. Čierny Váh - Č.Váh, Malé Fatra - M. Fatra; if the second word of a complex name is an original appellative /denoting the kind of object/, it may be abbreviated, e.g. Tichá dolina - Tichá dol., Studený potok - Studený p.

6. Language Nature of Slovak Geographical Names

The prevailing majority of Slovak geographical names is of Slovak, i.e. west-Slavonic origin. We can trace also pre-Slavonic and earlier Hungarian and German elements in the geographical terminology on the territory of the SSR.

In older cartographical works /mainly of larger scales/ also elements of Ukrainian /in areas inhabited by Ukrainian minority/ and of Polish /in areas with Goral dialects of Polish origin/ together with a greater number of regional elements can be found.

7. Standard Slovak and Slovak Dialects

Standard Slovak is based on the middle-Slovak dialect. Its manifold dialects form three basic groups: the west-Slovak, the middle-Slovak and the east-Slovak. Older maps of larger scales contain names in standard and dialectal form as well. Up-to-date maps make use exclusively of the standard forms of geographical names. In current cartographical works only standardized literary forms are used.

Česká abeceda /1/ аз
 Чешский алфавит /1/
 Czech alphabet /1/
 Mezinárodní fonetická transkripce /2/
 Международная фонетическая транскрипция /2/
 International phonetic transcription /2/
 Anglická transliterace /3/
 Английская транскрипция /3/
 English transcription /3/
 Ruská transliterace do azbuky /4/
 Русская транслитерация в азбуку /4/
 Transliteration into Russian alphabet /4/

Příloha č. 1
 Приложение №1
 Appendix 1

1	2	3	4	5
a A	[a]	[a]	[a] [A]	^{5/}
á Á	[a:]	[əh]		
b B	[b]	[b]	[b] [B]	
c C	[ts]	[ts]	[tʃ] [C]	
č Č	[tʃ]	[ch]	[tʃ] [č]	
d D	[d]	[d]	[d] [D]	
ď = d Ď	[dʲ]	[dʲ]	[dʲ] [Dʲ]	^{6/}
e E	[e]	[e]	[e] [E] [ə]	[ɛ] ^{7/}
é É	[e:]	[eh]	[e] [E]	^{5/}
ě Ě	[je] [nje] [e]	[ye] [e]	[e] [E]	^{7/}
f F	[f]	[f]	[f] [F]	
g G	[g]	[g]	[g] [G]	
h H	[h]	[h]	[h] [H]	^{8/}
ch Ch	[x]	[kh]	[x] [X]	
i I	[i]	[i]	[i] [I]	^{5/ 9/}
í Í	[i:]	[ee]		
j J	[j]	[y]	[j] [J]	^{10/}
k K	[k]	[k]	[k] [K]	
l L	[l]	[l]	[l] [L] [lʲ] [Lʲ]	
m M	[m]	[m]	[m] [M]	
n N	[n]	[n]	[n] [N]	
ň Ň	[nʲ]	[ny]	[nʲ] [Nʲ]	^{6/}
o O	[o]	[o]	[o] [O]	^{5/}
ó Ó	[o:]	[ew] [oh]		
p P	[p]	[p]	[p] [P]	
q Q	[kv]	[q]	[kv] [Q]	
r R	[r]	[r]	[r] [R]	
ř Ř	[rʃ] ~ [rʃ]	[rsh]	[rʃ] [Rʃ] [Fʃ] [Rʃ]	
s S	[s]	[s]	[s] [S]	
š Š	[ʃ]	[sh]	[ʃ] [Š]	
t T	[t]	[t]	[t] [T]	
t = t ě	[tʲ]	[ty]	[tʲ] [Tʲ]	^{6/}

1	2	3	4
u U	[u]	[oo] 4/	[y] [y]
ú Ú	[u:]	[oo] [ooh]	[y] [y] 5/
ů Ů	[u:]	[oo] [ooh]	[y] [y] 5/
v V	[v]	[v]	[B] [B]
w W	[v]	[v]	[B] [B]
x X	[ks]	[x]	[Kc] [Kc]
y Y	[i]	[i] 3/	[M] [M] 5/ 9/
ý Ý	[i:]	[ee]	
z Z	[z]	[z]	[S] [S]
ž Ž	[ʒ]	[zh]	[z] [z]

Poznámky:

- 1/ K čtení ě viz komentář b.3 /2c/.
- 2/ Foném /ř/ má znělou a neznělou variantu i v závislosti na předchozím konsonantu /Brʒeclef/ /Prʒerof/.
- 3/ O neutrálním zvuku /i/ psaném i, í, y, ý viz komentář b.3.
- 4/ Kvantitativní rozdíly /u~/u:/ anglický přepis nerozlišuje. K značení délky ú~ů viz komentář b.3.
- 5/ Ruský přepis nerozlišuje českou fonemickou kvantitu.
- 6/ Před vokály o, ə, u užívá přepis do azbuky digrafů де, дѣ, дя, ду - те, тѣ, тя, тѹ - не, нѣ, ня, нѹ.
- 7/ Ə se píše jen na začátku slova. Jinak se české grafémy e - ě v této transkripci nerozlišují, eč reflektují po dentálách i labiálách významové rozdíly.
- 8/ Transliterace do azbuky nerozlišuje mezi g~h.
- 9/ Nerozlišování i, y /oba grafémy jsou přepisovány jako ruské měkké / má za následek splývání spojení di, ti, ni/dy, ty, ny.
- 10/ Grafém j se přímo transliteruje před i /Jirny - Ырнн/, před jinými vokály se podává v azbukových grafémech ě, ѣ, я, ѡ /Prostějov - Простеѣв, Janov - Янов/.

Slovenská abeceda /1/
 Словацкий алфавит /1/
 Slovak alphabet /1/
 Medzinárodná fonetická transkripcia /2/
 Международная фонетическая транскрипция /2/
 International phonetic transcription /2/
 Anglická transliterácia /3/
 Английская транскрипция /3/
 English transcription /3/
 Ruská transliterácia do azbuky /4/
 Русская транслитерация в азбуку /4/
 Transliteration into Russian alphabet /4/

Príloha č. 2
 Приложение №2
 Appendix 2

1	2	3	4
a A	[a]	[a]	[a]
á Á	[a:]	[a ^h]	[a] долгое
ä Ä	[æ]	[a]	[э]
b B	[b]	[b]	[б]
c C	[ts]	[ts]	[ц]
č Č	[tʃ]	[tʃ]	[ч]
d D	[d]	[d]	[д]
ď Ď	[dʲ]	[dʲ]	[дь]
dz Dz	[dz]	[dz]	[дз]
dž Dž	[dʒ]	[j] [dʒ]	[дж]
e E	[e]	[e]	[e] [э]
é É	[e:]	[e ^h]	[e] [э] долгое
f F	[f]	[f]	[ф]
g G	[g]	[g]	[г]
h H	[h]	[h]	[г] гортаное
ch Ch	[x]	[k ^h]	[х]
i I	[i]	[i]	[и]
í Í	[i:]	[ee]	[и] долгое
j J	[j]	[y]	[й]
k K	[k]	[k]	[к]
l L	[l]	[l]	[л]
ľ Ľ	[lʲ]	[ly]	[ль]
í Í	[l:]	[l]	[л] долгое
m M	[m]	[m]	[м]
n N	[n]	[n]	[н]
ň Ň	[nʲ]	[ny]	[нь]
o O	[o]	[o]	[о]
ó Ó	[o:]	[aw] [oh]	[o] долгое
ô Ô	[uo]	[uo]	[yo]
p P	[p]	[p]	[п]
r R	[r]	[r]	[р]
ř Ř	[r:]	[r]	[р] долгое

1	2	3	4
s S	[s]	[s]	[c]
š Š	[ʃ]	[sh]	[m]
t T	[t]	[t]	[т]
ť Ť	[tj]	[ty]	[ть]
u U	[u]	[oo]	[y]
ú Ú	[u:]	[oo] [ooh]	[y] долгое
v V	[v]	[v]	[в]
x X	[ks]	[x]	[кс] [рх]
y Y	[i]	[i]	[и]
ý Ý	[i:]	[ee]	[и] долгое
z Z	[z]	[z]	[з]
ž Ž	[ʒ]	[zh]	[ж]
ia	[ja]	[ya]	[ья]
ie	[je]	[ye]	[ье]
iu	[ju]	[yu]	[ью]

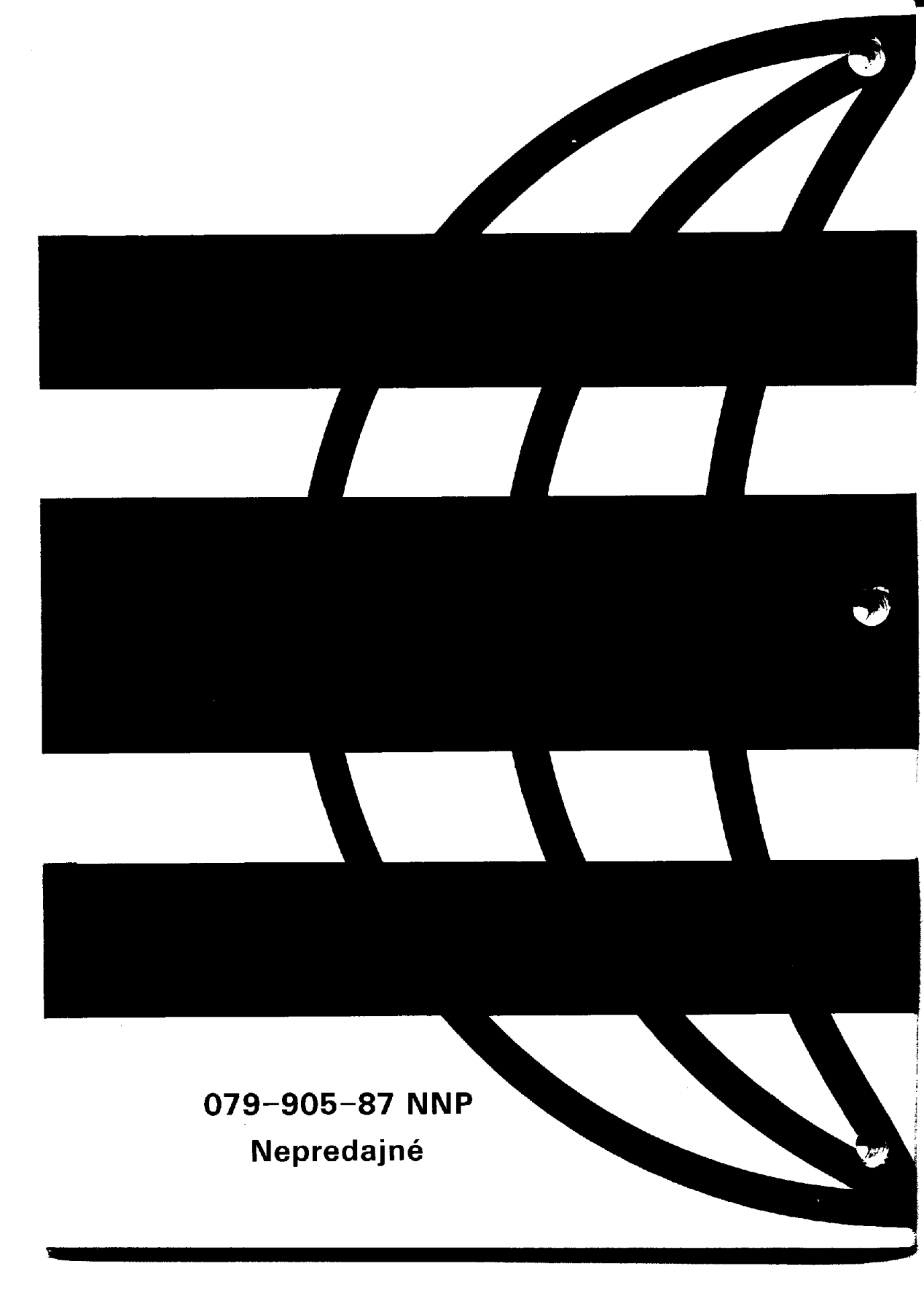
Geografické názvoslovné zoznamy OSN – ČSSR

NÁVOD NA POUŽÍVANIE GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV Z ÚZEMIA
ČESKOSLOVENSKEJ SOCIALISTICKEJ REPUBLIKY

1. vydanie

Vydal Slovenský úrad geodézie a kartografie a Český úřad geodetický a kartografický v Slovenskej kartografii, n. p., Bratislava. Zodpovedná redaktorka Zdeňka Koláriková. Technický redaktor Ing. Peter Polák. Vyšlo v auguste 1987. Náklad 500 výtlačkov. Redakčná uzávierka 24. 11. 1986. Druh tlače: ofset. Tlač v r. 1987. EP III. 5. 13/87. Výrobné číslo 86 952. JKPOV 735 245 46 15 2 1. Skupina, formát a gramáž papiera: textová časť 622 122, 62×82 cm, 80 g/m², obálka 622 258, 45×35 cm, 200 g/m². PH: textová časť 0,97, obálka 0,33. VH: textová časť 1,66, obálka 0,38.

079 – 905 – 87 NNP
03/4 Nepredajné

079-905-87 NNP
Nepredajné